No. 2. 1837.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Dingsdag 3 Januarij

Latere Berigten der vorige Courant.

BRUSSEL. — De belgische senaat heeft gisteren het budget der middelen en wegen, in eene zitting, zonder eenige wijziging aangenomen; zoo ook bij definieve stemming de wet op het duel.

Ter Antwerpsche beurs van heden (31 *December*) waren genoteerd: Belg. 104½; O. Metall. 103¼; Sp. Ardoin 19⅞, ¾; Differed. 8¼; Nap. renten 92¼; B. Tavoliere 56; Sicil. 92½; Rom. L. 100¾; Id. te Antw. 98½; Braz. 84. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam, ⅛ pCt. verlies k. z.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 29sten December.

Aan het slot der zitting van de kamer der afgevaardigden van gisteren, zijn de heeren *Calmon* en *Delessert* tot vise-presidenten verkozen, en in de zitting van heden de beide overige, zijnde de keuze gevallen op de heeren *Jacqueminot* en *Cunin-Gridaine*. Ofschoon het hoofd der tiers-parti, de heer *Dupin*, weder tot president is gekozen, behoort van de vice presidenten alleen de heer *Calmon* tot deze afdeeling der kamer, en schijnt de keuze der overige vice-presidenten zeer ten genoege van het ministerie te zijn uitgevallen, de oppositie beklaagt zich, dat een aantal der leden van de linkerzijde niet zijn opgekomen, waardoor de keuze welligt eenen anderen uitslag had gehad. Over de benoeming der secretarissen werd bij het vertrek van den post nog gestemd.

— De ministeriele bladen geven thans nadere inlichtingen omtrent den persoon die den jongsten aanslag tegen het leven des konings [illegible] de eenige zoon van een landeigenaar te Chapelle Saint Denis, even buiten de stad Parijs, waar hij langen tijd de betrekking van commissionnair aan een huis van expeditie heeft bekleed; sedert was hij als zadelmakers knecht gedurende twee jaren werkzaam geweest bij den zadelmaker *Lavaux* in de straat Montmartre; deze is zijn volle neef en hij had diens dienst nu veertien dagen geleden verlaten; hij zelf hield zijn gewoon verblijf in dezelfde straat Montmartre. Zoodra na het feit de aanduiding van den persoon des moordenaars door de bladen gegeven werd, vatte de oom van *Meunier*, de heer *Barré*, een geacht koopman alhier, het verschrikkelijkst vermoeden op; hij ijlt naar de conciergerie en herkent zijn neef; de grievende smart van den oom scheen ook op den moordenaar te werken, die bleek werd en getroffen scheen, doch zich weldra herstelde; door den heer *Barré* werden vervolgens al de vereischte inlichtingen omtrent den persoon van *Meunier* gegeven.

Bij den heer *Lavaux* alsmede bij een van deszelfs vrienden zijn huiszoekingen gedaan, die echter tot niets geleid hebben, dan het vinden van een pistool bij den eerstgenoemde, gelijk aan dat waarvan *Meunier* zich bediend heeft, welk laatste deze van zijn neef zou hebben ontstolen. Het *Journal des Débats* vermeldt voorts dat in den loop van gisteren een aanzienlijk getal arrestatien zijn gedaan, onder de leden van geheime genootschappen, tot welke men vermoedde, dat *Meunier* behoorde. De oom van den laatste heeft bij den koning om eene audientie verzocht; dezelve is hem echter geweigerd, aangezien het hof der pairs reeds met de zaak is belast, en de koning derhalve niet dan na de uitspraak der pairs kan tusschen beide komen. Het evengemeld hof schijnt de zaak spoedig te willen voortzetten. Bij het verhoor dat de heer *Pasquier*, als president van het hof, gisteren na het einde der zitting den moordenaar deed ondergaan, moet de laatste niets aangaande zijn persoon en afkomst hebben verzwegen, maar geweigerd hebben te zeggen, waar en hoe hij de jongste dagen, na het verlaten zijner betrekking had doorgebragt. Gisteren avond ten half negen uur is *Meunier*, onder geleide van 12 municipale garden te paard van de conciergerie naar het Luxemburg overgebragt, waar men hem op nieuw in verhoor heeft genomen; op de aanduidingen van den oom omtrent het slecht gezelschap waarmede zijn neef gewoon was te verkeeren, heeft men gisteren avond nog vier personen die voor medepligtig aan de daad werden gehouden, in een koffijhuis gearresteerd.

De kogel waarmede de moordenaar den koning dacht te treffen is weergevonden in het bekleedsel van het rijtuig, boven de plaats waar de hertog *van Joinville* was gezeten; dezelve is regt van den koetsier, door het voorglas van het rijtuig en tusschen twee der Prinsen heen gegaan.

Men heeft de opmerking gemaakt, dat de aartsbisschop van Parijs den koning niet is komen gelukwenschen; thans verklaart *l'Ami de la religion*, dat deze hooge geestelijke door eene zware verkoudheid belet wordt uit te gaan.

— Van gouvernementwege is eene telegraphische depeche medegedeeld uit Bayonne van den 24sten, houdende dat op den 22sten voor Bilbao alles in dezelfde gesteldheid was; de karlisten hadden hunne stelling tegenover *Espartero* versterkt met het geschut vroeger tot het beleg gebruikt. *Alaix* was met 4 à 5000 man te Ona gekomen; de afdeeling van *Gomez* hield zich te Orduna op, om denzelven te observeren.

De berigten uit Madrid tot den 21sten behelzen niets bijzonders.

Heden (29 *December*) waren genoteerd: 5 pCt. 107,60; 3 pCt. 78,65; Nap. renten 97,10; Sp. Ardoin 20¾; Passieve 5⅝; Rom. L. 100¾.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 2den Januarij.

Laatstleden Vrijdag heeft de Pruissische minister te 's Hage, graaf *van Lottum*, een luisterrijk feest gegeven, waarop HH. KK. HH. de Prins en Princes *van Oranje*, Prins en Princes *Frederik* der Nederlanden en vele aanzienlijken tegenwoordig waren.

— Z. Excell. de minister van finantien bevindt zich steeds in eenen bedenkelijken toestand.

— Uit Oldenzaal schrijft men van den 23sten ll.

» Heden namiddag had alhier een treurig ongeluk plaats. Het Stadhuis door den storm van den 29sten Nov. ll. deerlijk geteisterd, moest ten gevolge eener aanbesteding hersteld, het dak geheel afgebroken en het hooge oude muurwerk eenige ellen verlaagd worden. Sedert eenige dagen waren de werklieden met het afbreken bezig, toen heden namiddag een tweede span sporen van den dakstoel zou worden nedergelaten. De Metselaar *J. Aafting* stond op den Oostelijken muur en zijn knecht op den Westelijken, de eerste voorzien van eene vaagroede en de knecht van een kleine ladder, om het span terug te houden, terwijl andere arbeiders het muurwerk losmaakten. Eensklaps zwikte het span los en door den schok stortteden de beide ongelukkigen, die met den rug naar buiten gekeerd stonden over den muur, circa 30 voeten naar beneden. De baas *Aafting* stierf een uur na dit ongeval, de knecht, die den ladder vast gekneld hield, en denkelijk met denzelven op een der voor het Stadhuis staande Lindeboomen is gevallen, heeft een arm gebroken en is verder deerlijk gekneusd; doch zal welligt het leven behouden.

— In den avond van den 31sten December is te Amsterdam op de hooizolders van de Heeren *Nellius* en *Hart*, op de Anjeliersgracht, brand ontstaan, welke aanvankelijk het aanzien had van zeer ongelukkige gevolge te zullen hebben. Zes spuiten, ter blussching aangesneld, waren echter, na ruim 1½ uur te hebben water gegeven, de vlam volkomen meester; het hooi dat evenwel nog voortsmeulde, werd nu met het beste gevolg van de zolders afgewerkt, waardoor het gevaar geheel was geweken.

— De brik *Jane Ayre*, kapt. *J. Williams*, van Rotterdam naar Londen bestemd, is, na op den 25sten van Hellevoetsluis naar zee gezeild te zijn, op het Goereesche strand vastgeraakt en verbrijzeld, doch de equipage gered en den 27sten te Helvoetsluis aangebragt. — Van Brielle wordt gemeld, dat vier der in den [illegible] ten anker liggende vischhoekers, den 27sten aldaar waren gestrand en denkelijk weg zullen zijn, het volk was behouden aan den wal gekomen. — Bij Maassluis, is den 28sten de loodsboot [illegible] op de Westplaat gestrand; de schipper en de aan boord zijnde loodsen zijn door middel van eene lijn aan land gehaald.

— Dezen dagen is in het Engelsche graafschap Essex, het schoone kasteel Loughton-hall, het zomerverblijf van den opperregter van dat graafschap, den heer *Maitland*, genoegzaam geheel door brand vernield. De schade wordt op omtrent 300,000 guldens begroot; onder andere voorwerpen welke zich op het kasteel bevonden en door de vlammen zijn verteerd, was ook eene boekerij van [illegible]

kostbare deelen, voorts zijn in de kelders ongeveer 8000 vaten wijn verbrand. Dit ongeval wordt toegeschreven aan het onbewaakt vuurvatten en voortgloeijen van houtwerk in den schoorsteen.

— Blijkens aan het Engelsche parlement voorgelegde officiele opgaven, is de verhouding van de, gedurende de drie jaren van 1816 tot 1818, en gedurende de drie jaren van 1833 tot 1835 gestrande Britsche schepen zeer ten nadeele van de laatste drie jaren uitgevallen. Er zijn namelijk in het jaar 1816 gestrand 343 in 1817 362 en in 1818 409, te zamen 1114 vaartuigen; daarenboven zijn in deze drie jaren 89 schepen geheel verloren gegaan, dus in het geheel 1203 bodems. In het jaar 1833 daarentegen strandden 595, in 1834 454 en in 1835 524, te zamen dus 1573 schepen, en 129 gingen daar en boven in deze laatste drie jaren geheel verloren, hetgeen een totaal maakt van 1702 schepen. De waarde van ieder schip en lading wordt door elkander op 5000 £ sterl. geschat, hetgeen voor de eerste drie jaren 6,015,000 voor de laatste 8,510,000 en voor de zes jaren te zamen een verlies van 14,525,000 £ sterl. oplevert. Van 130 schepen is gedurende deze zes jaren de geheele manschap omgekomen, en men berekent dat gedurende het eerste dier beide tijdvakken 2228 menschen, dus jaarlijks 763, in het laatste tijdvak 2682, dus jaarlijks 894, en in de zes jaren te zamen 4910 personen door schipbreuk het leven hebben verloren. Het toenemen der schipbreuken in de laatste tijden wordt algemeen toegeschreven aan den zwakkeren bouw en de slechtere bemanning der schepen, als ook aan het misbruik van zee-assurantie. Eene bij deze statistieke opgaaf gevoegde memorie zegt onder anderen, dat meer dan drie vierde gedeelten der tegenwoordige schipbreuken hadden kunnen verhinderd worden, wanneer de verzekering der vaartuigen niet zoo gemakkelijk ware gemaakt, en de premiewinst niet zoo aanlokkend ware, dat gewetenlooze menschen bij schipbreuk hun voordeel vinden.

Nadat de belgische senaat zaturdag de bij denzelven nog aanhangige zaken, waaronder de aanvragen tot naturalisatie had afgehandeld, heeft zij zich, even als de kamer van vertegenwoordigers, geadjourneerd.

De belgische *Moniteur* behelst de wet betrekkelijk het contingent voor de ligting van het tegenwoordige jaar, met eenige andere door de beide kamers laatstelijk aangenomen ontwerpen.

— De gewezen minister van buitenlandsche zaken in Belgie, de heer *de Meulenaere*, heeft eene circulaire aan de gemeente-besturen der provincie West-Vlaanderen gezonden, om haar aan te kondigen, dat hij op nieuw het bestuur der provincie heeft op zich genomen. Hij brengt dezelve in dien rondgaanden brief hare verpligting onder het oog, om vooral voor het openbaar onderwijs zorg te dragen, gelijk mede voor de verdere takken van openbaar welvaren.

— De stoomboot *de Tourist*, die uit Engeland het lijk van wijlen de beroemde zangeres *Malibran* overbrengt, is te Antwerpen aangekomen.

— Het belgisch legerkamp nabij Beverloo is schier geheel met sneeuw bedekt. De tent van vorst *Leopold* wordt gezegd bijna geheel in de sneeuw te zijn bedolven.

PARIJS DEN 30STEN DECEMBER.

Tot secretarissen der kamer van afgevaardigden zijn gekozen de heeren *de Boissy d'Anglas*, *Felix Real*, *Jaubert* en *Piscatory*. In de zitting van heden heden heeft de heer *Dupin* het voorzitterschap van den oudsten in jaren, den heer *Bedoch*, overgenomen en bij die gelegenheid de gebruikelijke aanspraak aan de kamer gedaan. Daarin gaf hij onder anderen te kennen, dat de eer, die de kamer hem bewees, met hem nu voor de zesde maal het presidentschap op te dragen, en die vroeger bij hem slechts vreugd en erkentelijkheid verwekte, thans zijn gemoed met smart vervuld vond, over den nieuwen aanslag op het leven des Konings. Het moest echter opgemerkt worden, dat in de wegen der Voorzienigheid, dikwijls uit het kwaad het goede voortkwam; want zoo deze misdadige aanslagen den troon met gevaar omgaven, deden zij in den persoon van den Vorst zulk een edelen moed ontstaan, zulk eene zelfverloochening om alleen den persoon des Konings te toonen, dat men met verbazing, het koningschap zich zag versterken en de dynastie zich bevestigen te midden van het gevaar. Weinige oogenblikken toch na den aanslag had men gezien, met welk eene kloekheid van gemoed, de Koning op den troon gezeten, de kamer over de aangelegenheden en belangen des lands was komen onderhouden. De kamer mogt dan, naar de heer *Dupin* [illegible] Konings voorbeeld, zich, als de waardige vertegenwoordiger van een groot volk, slechts met de vervulling der haar opgelegde pligten bezig houden, en het onderzoek der voorgedragen punten met bedaardheid en opregtheid, waaraan het land behoefte had, aanvangen en voortzetten; overtuigd dat de koninklijke magt sterk en onschendbaar moet zijn, zou men de kamer met ijver de constitutionele voorregten der kroon zien verdedigen, gelijk ook hare eigene regten, zonder dat dezelve hare magt te buiten ging, zonder zwakheid, maar met die waardigheid welke de medewerking waardij, en de kloekheid steun geeft.

Naar een der liberale bladen, *de Courrier*, zich uitlaat, zal bij de eerste werkzaamheden van de kamer de kwestie, omtrent de bevestiging of wijziging van het ministerie, hangende blijven. De meening is, dat, zonder het jongst betreuringswaardig voorval, de ministers een moeijelijken strijd zouden hebben gehad om zich staande te houden; nu daarentegen zal het in het gebeurde, 't welk de vroegere aarzeling en den schrik voor den revolutionairen geest zal verlevendigen, een krachtigen steun vinden. Wat de vorming van het bureau aangaat, de keuzen worden geacht elkander bijna op te wegen; het getal van 109 stemmen, die zich tegen het presidentschap van den heer *Dupin* verklaard hebben, bewijst intusschen dat deze veel van den voorkeur dien men hem vroeger verleende, verloren heeft; de oppositie beklaagt zich over het afzijn van vele harer leden, of over de onderlinge verdeeldheid, waardoor de keuzen van de vice presidenten en secretarissen over 't algemeen minder naar haren zin zijn uitgevallen. Hetgeen – dus besluit het bovengenoemde blad – het meest uit die eerste stemuitbrenging blijkbaar is, is het onvermogen der kamer om tot een krachtig besluit, of tot eene besliste meerderheid te geraken.

— De Koning heeft in de kapel der Tuilerien een *te Deum* doen zingen, wegens zijne bewaring bij den jongsten aanslag, waarbij al de leden der koninklijke familie tegenwoordig waren.

— Omtrent den moordenaar *Meunier* worden steeds door de bladen een aantal bijzonderheden verhaald, die echter weinig nieuws van aanbelang meer opleveren. Bij het overbrengen van de conciergerie naar de gevangenis van het Luxemburg, zou hij eene onverschilligheid hebben doen blijken, die nabij verstomptheid grensde. Van den anderen kant wordt intusschen verzekerd, dat hij bij de eerste ontmoeting met zijn oom, den heer *Barré*, zoodanig door het zenuwgestel was aangetast, dat men geneeskundige hulp had moeten inroepen. Hij beweert steeds, geen medepligtigen te hebben en uit eigen beweging te hebben gehandeld. Intusschen worden er nog gedurig enkele personen gearresteerd, die men verdacht houdt van op de eene of andere wijze in betrekking tot *Meunier* te hebben gestaan, en blijft men ook hier en daar huiszoekingen bewerkstelligen. *Meunier* is gisteren door den regter van instructie *Zangiacomi* op nieuw in verhoor genomen. Men denkt dat de debatten voor het hof der pairs in de eerste dagen van Januarij zullen aanvangen.

Volgens een bijzonder berigt zou *Meunier*, ten gevolge van het bezoek zijner ouders, die hem hevige verwijtingen hadden gedaan, er toe gekomen zijn, om eenige openbaringen betrekkelijk den aanslag te doen.

— In de kringen die tot den handel en de nijverheid betrekking hebben, houdt men zich tegenwoordig veel bezig met het meer besproken ontwerp van eenen ijzeren spoorweg tusschen Parijs en Brussel. Indien men, hetgeen daaromtrent gezegd wordt, aannemen kan, zouden de grondslagen voor de uitvoering dier onderneming bepaald zijn vastgesteld. Het belgisch bestuur wordt verzekerd, zou op zijne kosten, den weg van Brussel tot Valenciennes, of eenig ander voornaam punt op de Fransche grenzen, doen aanleggen. De noodige fondsen voor dit groote werk, geschat op bij de 100 millioen fr., zouden voor twee derden door Belgische bankiers of kapitalisten, het overig een derde door Fransche worden bijeengebragt. Het Fransch gouvernement zou tot aanmoediging der actien, een intrest van 3 pCt., gedurende den tijd van aanleg, waarborgen. Het spreekt echter van zelve, dat de toestemming der kamers voor een en ander vooraf gevorderd wordt.

— Uit Toulon wordt gemeld, dat het aan de drukte in de arsenalen aldaar blijkbaar is, dat er aan de uitrusting eener nieuwe expeditie naar Afrika wordt gedacht; men sprak van het vertrek van het 21ste regiment van linie derwaarts. Het eskader waarover de admiraal *Massieu de Clerval* het bevel had op zich had genomen, zou, naar het zeggen, bestaan uit vier linieschepen *de Montebello*, *de Suffren*, *de Jupiter* en *de Trident*; uit twee fregatten *de Iphigenie* en de *Herminie*; zes lastkorvetten, twee brikken en twee stoombooten, te zamen 16 bodems; dit eskader zou 9000 man troepen met den noodigen voorraad aan boord kunnen nemen.

— Uit Spanje heeft men heden volstrekt geene nadere berigten.

— In de staatkundige kringen liep heden het gerucht van den dood des konings van Engeland. Men wist echter niet, waar deze tijding haar oorsprong had ontvangen; ook maakte dezelve weinig

indruk en had ter beurze geen invloed op de fondsen. Een ander gerucht werkte aldaar gunstig op den koers; dat namelijk de Bank van Frankrijk eene som van 18 à 20 millioenen aan eene vereeniging van kapitalisten had voorgeschoten, om hen bij de aanstaande likwidatie behulpzaam te zijn. De 3 pCt. die geopend waren met 78, 70, stegen tot 79. In de vreemde fondsen ging weinig om; de speculanten hielden zich meest met de schikkingen voor de likwidatie bezig.

— Ter beurze van heden (30 *December*) waren genoteerd: 5 pCt. 107,90; 3 pCt. 78,85; Nap. renten 97,15; Spanje Ardoin 20⅝; Passive 5⅝; Rom. L. 10½.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 29sten December.

HH. MM. de koning en koningin van Griekenland zijn op hunne reize naar Munchen gisteren met een talrijk gevolg hier aangekomen.

— Brieven uit Zweden melden het volgende: « De tusschen de regering en den Noorweegschen Storthing bestaan hebbende spanning schijnt opgehouden te hebben, en men vleit zich met de hoop, dat het wederzijdsche vertrouwen niet verder zal gestoord worden. De regering heeft bij deze gelegenheid veel beleid aan den dag gelegd. Men was in Noorwegen zeer opgewonden, en het was derhalve hoogst wenschelijk, dat men het land, zonder tot buitengewone middelen de toevlugt te nemen, wist tevreden te stellen. — De Koning, die de zwakheid van den ouderdom ondervindt, doch wiens geest nog steeds even krachtig en levendig is, verlaat, sedert het ruwe jaargetijde daar is, de kamer niet meer. Hij geeft zich naauwelijks eenige beweging binnen het paleis, doch arbeidt met de hem eigene gemakkelijkheid, dagelijks met zijne ministers.

— Z. D. H. de hertog van Nassau is dezer dagen te Weenen aangekomen.

— Volgens de jongste berigten uit Alexandrie van den 20sten November, was de onderkoning te Cairo aangekomen en verwachtte daar zijn zoon *Ibrahim*, alsmede een afgezant der Porte, met welken hij voornemens scheen om over familie- en staatsaangelegenheden de handelen. Sedert *Mehemet's* vertrek van Alexandrie was de pest er uitgebroken en heerschte zelfs aan boord van de uit Konstantinopel aangekomen stoomboot *de Nijl*. Van de aankomst van *Ibrahim*, wist men niets bepaalds. De toerustingen in het arsenaal bleven haren gang gaan; het zeggen was, dat de onderkoning nog meerdere stoombooten in Europa wilde aankoopen. De oogst van den boomwol was te Alexandrie aangebragt, maar de onderkoning kon, uithoofde van den tegenwoordig lagen prijs tot den verkoop nog niet besluiten, schoon er een groot aantal schepen ter inlading in de haven gereed lagen.

— Te Weenen waren den 25sten genoteerd: 5 pCt. Met. 103⅝; 4 pCt. 99¾; 3 pCt. 74½; Bankactien 1393½.

Nieuwste Fransche Letterkunde, N°. IX.

UNE COURONNE D'ÉPINES, par MICHEL MASSON. 2 vol. Prix. . . . . . ƒ 0,00

RICHARD SAVAGE, een Engelsch dichter, is een der voornaamste personen der onderhavige geschiedenis. Het is een man, die voor niets gevoel heeft, die niets kent, die niets bewondert dan zijn eigen dichterlijk genie, die naar niets verlangt, die voor alles koud is, behalve voor glorie, als of glorie hem alles geven konde. De ongelukkige dichter droomt dan ook dus van roem, en daaraan offert hij alles op, zelfs eene onnatuurlijke moeder, aan wie hij niet vergeven kan, dat zijne glorie bij haar zijne misdrijven en uitspattingen niet heeft vergoelijkt; voor wie de miskenning van zijne verdiensten de belangzuchtige genegenheid in doodelijken haat doet verwandelen. RICHARD SAVAGE lijdt intusschen broodgebrek, en een eerlijk werkman, die hem voedt en laaft, ziet zich zijne bruid ontroofd door dat dichterlijk genie, 't welk wel de teederste gevoelens beschrijven, maar niet zelf daarin deelen kan. De ongelukkige wordt vervolgd en opgesloten; de onbedachtzame bruid des braven werkmans, die haar hart aan den vriend harer jeugd onttrekt, om het eenen vreemde te schenken, die het niet vraagt, die allen bewondering zoekt en liefde niet telt; bewerkt zijne vrijstelling; zij offert zich voor hem op door haar lot aan 't zijne te verbinden. Een ongelukkig hoogst armzalig huwelijk is haar loon; terwijl de eerlijke werkmen door zijnen arbeid steeds meer en meer wint, en in aanzien stijgt. Deze wordt later de ridder der ongelukkige weduwe van den voor schulden gekerkerden en aldaar den geest gevenden SAVAGE. De schrijver wil door dit verhaal bewezen hebben, dat de beste hoedanigheden, wanneer zij overdreven worden, aanleiding geven tot de grootste rampen, en in zijn verhaal ligt veel goeds besloten. Maar de schrijver heeft zich, zoo als bijna al de Fransche schrijvers van dit tijdsgewricht, laten verleiden, om met te scherpe teekening en met te levendige kleuren [illegible] maakt, voor te stellen; een gebrek, dat getuigt van den bedorven smaak der eeuw. Algemeen zal men van oordeel moeten zijn, dat in het land, waar de groote Natie woont, het zedelijk gevoel tamelijk moet verstompt zijn, dat het zulke sterke prikkels noodig heeft, om ten goede opgewekt te worden; het goede moet er dan ook weinig bekend zijn, omdat het er niet veel bemind wordt, anders zoude de zedelijkheid er door verbeterd worden; eindelijk, de smaak moet er bedorven zijn, en het innerlijk gevoel van kieschheid en schaamte moet er plaats hebben gemaakt voor een niet te noemen gevoel, waardoor vrouwen en jonge dochters zonder blozen dergelijke tafereelen van ontucht lezen kunnen, als men thans zelfs in de beste werken der Fransche schrijvers van dezen tijd aantreft; en die hier en daar dezen overigens goed geschreven roman ook bevlekken. Ons Hollandsch gevoel stuit op die voorstellingen terug; en maakt dat wij, in het belang van goede zeden, die het gevolg zijn van een onbedorven hart en eene reine ziel, de voortbrengselen der Fransche drukpers van dergelijken aard moeten afkeuren.

REIS NAAR *MOSCOU*, DOOR EEN RUS.

De *Quotidienne* deelde onlangs, onder dit opschrift, den volgenden brief mede:

» Toen wij elkaar voor het laatst te Parijs omarmden, mijn vriend, zeidet gij mij: schrijf mij niet dan in een van die oogenblikken, waarin het hart door gewaarwordingen als overstelpt wordt, en meer behoefte gevoelt om het in den boezem eens vriends uit te storten. Dit oogenblik is gekomen: ik ben te Moscou. Zulk een plegtstatige aanhef zal u zeker vreemd voorkomen. De toon waarop ik u eene tijding mededeel, die niets meer dan gewoon is, zal u gewis bevreemden. En waarvan is het hier inderdaad de rede? van twee honderd mijlen, door een Rus tusschen de twee hoofdplaatsen van Rusland afgelegd; en wat zegt die afstand voor een rijk, waarin de zon niet ondergaat?

» Hoor mij echter aan. Van mijne vroegste jeugd af, heb ik, dank zij een noodlot dat de meeste Petersburgers vervolgt, wel den weg geweten, langs welken men Rusland verlaten, maar niet dien langs welken men er kan binnenkomen. Want Petersburg is te veel verengelscht, verduitscht, veritaliaanscht en verfranscht bovenal, om Rusland te kunnen vertegenwoordigen. Zonder het standbeeld van *Peter den groote*, zonder de Alexandrijnsche kolom en de keizerlijke lijfwacht, zou men te Petersburg zeer ligt in het geval kunnen geraken, om den naam van het land te vergeten waarin men zich bevindt.

» Alleen hield ik tot nog toe het oog gevestigd op Petersburg, die overschoone *oasis*, welke eens te midden der woestijnen van Ingermanland in 't aanzijn is getooverd, op Peterhof, op *Czarskojeselo*, die tooverpaleizen waar de Russische Keizers wonen en die voor mij de zuilen van Herkules waren, — terwijl eene dikke gordijn mijn vaderland aan mijn oog onttrok. Ik bewonderde het hoofd van Rusland, dat fraaije hoofd, majestueus als de scheppingen der grieksche bouwkunst; maar vruchteloos poogde ik mijne hand op zijn hart te leggen; ik kon het niet bereiken. Er lag een land voor mij, dat mij even onbekend was als het beloofde land aan de Joden en de Nieuwe Wereld aan den genueschen zeevaarder.

» Welnu mijn vriend, is het u nu duidelijk, dat ik er trotsch op ben, en mij gelukkig gevoel, met de ontdekking van mijne nieuwe wereld, van mijn beloofde land! Begrijpt gij nu waarom er vreugdetranen in mijne oogen stonden, waarom ik in eene vrome vervoering geraakte, bij het gezigt van *onze Moeder het witte Moscou*, zooals het volk zegt?

« Als mij de zorg voor de opvoeding van iederen jongen Rus, die deze stad niet bewoont, ware toevertrouwd, zoo zou ik in het plan zijner studien eene reis naar Moscou brengen, als een onvermijdelijk aanvulsel van het wetenschappelijk en zedelijk gedeelte zijner kennis. Moscou is op zich-zelf een *cursus* van godsdienst, geschiedenis, staatkunde, poëzij en kunsten.

» Volgens mij is het vermaarde *Nosce te ipsum*, hetwelk de kennis van zich zelven als mensch vordert, een stelregel, die zich noodwendig moest uitstrekken tot op de kennis van zich zelven als burger, als levend deel van het volk waartoe men behoort. Zelfkennis is de grondslag der wijsheid van enkele personen en volken. De geschiedenis, de zaken van mijn land niet te kennen, is schier eene misdaad, want die schuldige onwetendheid is de bres, waardoor al de dwaze utopiën binnenkomen die de staten het onderste boven keeren in den tijd waarin wij leven. Ik beroep mij op u, mijn vriend: gij zult moeten bekennen dat indien uwe zich noemende *nationale* mannen wat minder vreemdelingen in hun eigen land waren, zij noch Engelschen, noch Amerikanen zouden wezen, zoo als zij dit nu werkelijk zijn, maar dat zij dan den naam van Franschen zouden mogen voeren.

» Wat ons betreft, de Hemel zij geloofd, wij worden met elken dag meer en meer Russen; dit is evenveel gezegd, als dat wij regt hebben, om op eene schoone toekomst te hopen. Twee tijdstippen komen er in het leven der volken voor, waarop eene natie onder den invloed van uitheemsche leerlingen zucht; als zij, namelijk, te jeugdig of te oud is, als zij nog niet, of niet meer, alleen kan gaan; als zij, om voorwaarts te komen, bij hare buren leibanden of krukken leent. Tusschen die twee tijdstippen ontwikkelen zich, de oorspronkelijkheid, de zedelijke en stoffelijke kracht eens volks, en dit geschiedt niet, dan wanneer het een

bestaan heeft dat voor hetzelve geschikt is, en grondstoffen voor deszelfs eigendommelijkheid. Thans heeft Rusland zijnen leiband over het Crapacs-gebergte en de Bering-straat weggeworpen; wanneer zult gij uwe krukken wegwerpen, mijn vriend?"

»Ik ben dan te Moscou! ik hoor het geluid dier zes duizend klokken! Wat beteekent die verhevene harmonie? Bedrieg ik mij niet, dan zijn het de kloppingen van het groote hart dat in de breede borst van het russische land huisvest. Ja, het Christendom is het levensbeginsel van Rusland, en ziedaar de reden waarom Moscou slechts één groot klooster uitmaakt."

»Eisch op dit oogenblik niet van mij, dat ik het dieplood werpe in dien oceaan van kerken en hoofdkerken, en er u de lotgevallen van verhale die zoo talrijk, zoo vreemdsoortig, zijn. Laat mij die duizenden volksherinneringen niet raadplegen, uit steen en marmer gehouwen, met hare torens van vijfhonderd elleboogslengten, met hare gaanderijen, en gewelven, met hare moordgaten, heiligen, beelden, wondervolle gothische, byzantijnsche, moorsche, indiaansche, altijd *fantastische* bouwwijze. Het bestek van een brief zou dan te eng zijn voor Moscou en mijne vaderlandsliefde.

»Ik zal mij bij ééne enkele beschrijving der stad bepalen, die anders onbeschrijfbaar is. Daar bij u het monsterachtige zeer gezocht is, daar de heer *de Balzac* in Rusland zeer gezien is, en hij Parijs bij eene zeekreeft vergeleken heeft, zoo zal ik den heer *de Balzac* navolgen en u verzoeken om u Moscou onder de gedaante van den Leviathan des Bijbels voor te stellen. Bij het gezigt van dat woud van torens, die schier de wolken raken, zou men zeggen dat het even vele duizende reuzen-armen waren, opgeheven om den geest Gods te omvatten, die op deze gezegende stad schijnt neêr te dalen. Ja, zoo steekt waarlijk het groote, geloovige, vrome, heilige Rusland, altijd zijne armen naar God uit; dat Rusland, hetwelk, gedwee voor de stem zijnes beheerschers, aan God alleen alle zege en voorspoed toeschrijft, en den Hemel in gebeden teruggeeft, wat hij haar in weldaden toezendt. Ongelukkig evenwel hij, die Moscou dat zachtzinnige en tevens geduchte wezen, met een onteerend voornemen durft naderen! Dan heffen zich de duizend armen aan den Leviathan op, vallen weder neêr, en verpletteren den ontheiliger!

Maar hetgeen ik u te verhalen heb is beter nog dan het panorama, dat men van het Musschen-gebergte ziet, en hetwelk aan uw oog een droom van Konstantinopel, Rome en Bagdad tevens, vertegenwoordigt; hetgeen ik u te verhalen heb is schooner dan de vergulde koepeltoren van *Ioan Velikoi*, die godsdienstige baak van Rusland; schooner dan de eeuwen oude muren van het Kremlin, waarvan elke steen u van eene zege spreekt, en die, door de kogels der Franschen van een gescheurd, in hunnen val het glas hebben verschoond dat de beeldtenis bedekte waarmede zij prijkten. Ja, hetgeen ik u te verhalen heb, is beter dan Moscou zelve. Ik heb den keizerlijken standaard, zijnen tweehoofdigen adelaar zien ontrollen op het paleis der Czars. De standaard heeft aangekondigd dat de keizer te Moscou is, en dat dit groote ligchaam zijne groote ziel weder heeft. Die Moscou in dit oogenblik niet gezien heeft, kan niet zeggen dat hij het kent.

»Verplaatsen wij ons op het tijdstip toen de keizer, naar Nijaje gaande, in zijne goede oude hoofdstad vertoefde.

»De keizer is aangekomen! Moscou, de moeder en de weduwe der Cesars, heeft haren keizerlijken gast, haren welbeminden zoon, haren meester en souverein weder aan het hart gedrukt, en die souverein is *Nicolaas I.*

»De keizer is aangekomen! roepen de blonde, bloeiende kinderen langs de straten; de keizer is aangekomen! stamelen de grijsaards, met bevend hoofd en zilveren baard, terwijl zij het teeken des kruises voor de heilige beelden maken; de keizer is aangekomen! zeggen de handwerkslieden, de kunstenaars, de werkbazen, de kooplieden tegen elkander en slaan den weg naar het Kremlin in, terwijl zij blijmoedig hun daggeld opofferen; de keizer is aangekomen! liepen de fraaije koopmans-dochters, terwijl zij hunne lieve gezigtjes met perlen en juweelen opsieren en hunne blanke schouders met de rijkste tooisels beladen; de keizer is aangekomen! roepen de *elegante* dames uit, terwijl zij met veel zwier in hunne landauletten stijgen en hunne toiletten van de Maarschalksburg (*) ten toon spreiden, die in 't voorbijgaan gezegd, vreemd afsteken bij het Kremlin, dat nog geheel in 't oude nationale kleed steekt. Moscou heeft slechts vier woorden in den mond: »de keizer is aangekomen!" Meer dan honderd duizend menschen hebben hun werk of hunne zaken in den loop gelaten, en dat alles kruipt, loopt of rijdt naar het groote plein van het Kremlin; dat alles beweegt zich in de ruimte die de hoofdkerk van Maria's Hemelvaart van het paleis afscheidt 't welk de keizer gewoonlijk betrekt, en dat hij reeds voor zijne komst tot den troon bewoonde.

»Te Moscou alleen kan men begrijpen wat Rusland is, dat uitgestrekte land, hetwelk een geheim is voor veel Russen en een onoplosselijk raadsel voor veel buitenlanders. Maar te Moscou, als de Monarch er zich bevindt, schittert de oplossing van het raadsel op honderd duizend voorhoofden, en ontglipt aan honderd duizend monden. Ik heb gemeend het aan de [illegible]

»Het gansche Russische volk vormt slechts één groot huisgezin, waarvan de vader keizer is.

»Zeker hebt gij wel eens met een geheel eigenaardig gevoel van goedkeuring en welgevallen op eene schilderij gestaard die u het huisvertrek van een [illegible] de [illegible]. Die kerktoren, welke het nederige, ziet [illegible] in de hut, het *crucifix* dat zijne beide armen uitstrekt als om te vergeven en te zegenen; dan, al de kinderen die elkaar verdringen, elkaar stooten, met elkaar worstelen om het hoofd des huisgezins nabij te komen; de kalmte die 't geluk aanbrengt op het vaderlijk gelaat schitterende; en een koloriet van welstand over de gansche schilderij verspreid. O zeg mij nu, wat gij zoudt ondervonden hebben daar waar die [illegible] van *Ivan Velikoi* was? Die kerk, de hoofdkerk van Maria Hemelvaart, op twee andere hoofdkerken en tallooze andere groteske kerken rustende? die hut, het Kremlin, dat zich in vijf of zes paleizen verdeelt en zoo groot op zich zelf is als eene stad? dat *crucifix*, reusachtige beelden op elke deur van het Kremlin gebeiteld? die kinderen, duizenden opeengedrongen menschen, die schier stikken op eene ruimte zoo groot als het veld van Mars; duizende menschen, die achter zich zestig millioen broeders hebben, die gelooven, gevoelen, beminnen en willen als Moscou? Eindelijk, mijn vriend, zoude uwe ziel niet van aandoening getrild hebben op eene plaats; waar die vader des huisgezins, de souverein is die Rusland sinds elf jaren regeert?

[*Het vervolg en slot in een der volgende Nummers*]

(*) Eene wijk uit Moscou die met fransche modewinkels is opgeguld.

In de naam- en ranglijst der officieren van het leger — [illegible] 1837 pag. 269 wordt ik als uit 's Konings dienst ontslagen gemeld; welke redenen de redactie van genoemd werkje mogen bewogen hebben, iets zoo ongegronds daarin te vermelden is mij onbewust - ik weet echter dat zulks geenzins het geval is, maar dat ik bij dispositie van den Heere Directeur-Generaal van Oorlog, dd. 8 November 1836 N°. 9 en bij idem van den Heere Inspecteur-Generaal van de geneeskundige dienst der Land en Zeemagt dd. 7 November 1836 N°. 40 in mijne vroegere betrekking als paarden-arts 1e klasse van de veld-batterij N°. 5 *overgeplaatst* ben bij het regiment lanciers N°. 10 te Tilburg. — Ik achte mij verpligt zulks mijne vele kennissen te berigten.

G. D. LAMLEIN.

Geene posten van buitenlands ontvangen; dien ten gevolge was de handel ter Effecten Societeit te Amsterdam van Zondag 1 Januarij niet meldenswaardig; onbeduidende postjes Werkel. Schuld 2½ pCt. zijn $53\frac{1}{16}$ en Kansbill. *f* $23\frac{3}{8}$ gedaan.

---

* Heden beviel zeer voorspoedig van een welgeschapen *ZOON*, A. G. HAYES, geliefde Echtgenoot van A. VEERMAN.

Bergen-op-Zoom, 1 Januarij 1837.

SCHOUWBURG TE BREDA.

Met Hooge Toestemming,

zullen de Hollandsche Tooneellisten, onder Directie van Mejufvrouw A. C. OTTINGH, het genoegen hebben te vertoonen.

Op WOENSDAG, den 4 Januarij 1837.

DE HOLLANDSCHE KRIJGSGEVANGENEN te *Henegouwen* of Vaderlandsliefde en Regtschapenheid. Blijspel in 2 Bedrijven met Zang door A. RUYSCH, opgedragen aan zijne Excellentie den Heere H. MERKUS DE KOCK, Minister, Luitenant-Generaal, Groot-Kruis der Militaire Willems-Orde, enz. enz. Voorafgegaan door *De Loods, Scheeptimmerman en Garnaalmeisje*, Blijspel met zang in twee Bedrijven. Door den Heer ALEX. VAN RAY.

Precies ten *zes* uren op het Tooneel.

Prijzen der Plaatsen:

Eerste Rang: *f* 1,20; Tweede: *f* 0,90; Derde: *f* 0,60.

De Plaatsen kunnen aan den Schouwburg besproken worden, mits betalende 10 Centen voor het bespreken van ieder plaats.

De Notaris VAN VUGHT, te Rozendaal, zal ten verzoeke van M. NOORDEN, wonende aldaar, publiek veilen op Woensdag den 21sten December 1836 en op Woensdag den 4den Januarij 1837 finaal verkoopen, ten Huize en Herberge van de Wed. C. SCHREEKS, te Rozendaal.

Eene hechte en wel doortimmerde HUIZINGE, ERVE en SCHUUR, bijzonder wel ter nering staande aan de noordzijde van de Markt te Rozendaal, neven den *Oranjeboom*, bij de Nieuwe Kerk, bestaande in verscheidene Beneden- en Boven-vertrekken, groote Kelder, Zolder en open Plaats, zeer geschikt voor WINKEL en vele andere Neeringen en Bedrijven; in gebruik te aanvaarden met 1° Mei 1837.

Zegt het Voort.

---

* Op heden is bij de Boekhandelaars JOH. NOMAN & ZOON, te Zalt-Bommel, van de Pers gekomen en alom verzonden:

DE BRAIJER, Med. Dr., *Mijn negenjarig verblijf in Konstantinopel*, of beschrijving van deze hoofdstad in hare verschillende deelen, enz., in 2 deelen compleet, met titel en vignet. . . . . *f* 3,60.

Boven alle andere Werken over Konstantinopel en de Turken geschreven, verdient dit den voorrang, daar het door een Geneesheer geschreven is, die alleen in de gelegenheid is, van den Muzelman, zoo wel als zijnen harem of vrouwenvertrek, tot in de kleinste bijzonderheden te leeren kennen en beschouwen.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers,